

Almannamálaráðið

Lögtingið

Dagfesting: 21. januar 2020
Mál nr.: 19/00944
Málsviðgjørt: Heri Petersen
Eftirkannað: 29. november 2019

Løgtingsmál nr. 54/2019: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um almannapensjónir o.a. (Øll egin uppspard pensjón telja við sum inntøka, útsett pensjón við deyða o.a.)

Uppskot til

Lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um almannapensjónir o.a.
(Øll egin uppspard pensjón telja við sum inntøka, útsett pensjón við deyða o.a.)

§ 1

Í lögtingslóg nr. 48 frá 10. mai 1999 um almannapensjónir o.a., sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 142 frá 13. desember 2019, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Í § 20, stk. 3 verður “tvungnari” strikað.
2. Í § 27, stk. 1 verður aftan á 1. pkt. sum nýtt pkt. sett:
“Hevur pensjónistur útsett pensjón sambært § 9 a, heldur rætturin til veitingar sambært hesi lögtingslóg tó

uppat dagin eftir, at pensjónisturin doyr.”

3. Í § 39, stk. 1 verður “Kærunevndina í Almannamálum” broytt til:
“Kærunevndina í almanna-, familju- og heilsumálum”.

§ 2

Henda lögtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd og hevur virknað fyri útgjalding av veitingum frá og við januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Løgtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018 kom í gildi 1. desember 2019 við virknaði fyri útgjöld fyri januar 2020. Hetta er ein broytingarlóg til løgtingslóg um almannapensjónir o.a., har tað vórðu framdar nógvar og víðfevndar broytingar í viðurskiftum hjá fólkapensjónistum. Tvær av broytingunum vísa seg tó at hava óætlaðar avleiðingar.

1.1.1. Tvungin uppsparing og mótrokning

Pensjónin verður ásett eftir inntøku. § 20 í lógini ásetir, hvat er at rokna sum inntøka. Í § 20 er ásett, at tvungin uppsparing eftir reglunum í eftirlønarlógini skal takast við í inntøkugrundarlagið. Tvungni parturin av uppsparingini í 2019 er einans 5% (6% í 2020), men tað eru nógvir løntakarar, sum spara munandi meira upp. Tað hevur ikki verið ætlanin, at tað einans skal vera parturin, sum er tvungin, sum skal telja sum inntøka.

1.1.2. Tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr

Tað er ikki samsvar millum ásetingina um rætt til fólkapensjón og rætt til útsetta pensjón, tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr. Ein fólkapensjónistur, sum útsetir pensjónina, fær onga fólkapensjón, men um hann doyr, meðan pensjónin er útsett, fær viðkomandi rætt til fólkapensjón í ein mánað aftaná andlátið. Hetta var ikki ætlanin.

1.2. Galdandi lóggáva

1.2.1. Tvungin uppsparing og mótrokning

Pensjónin er ásett eftir inntøku. Tað merkir, at hjá einum persóni, sum hevur høga inntøku, verður pensjónin ásett til eina lægri upphædd. Hetta verður eisini kallað mótrokning.

At rokna sum inntøka í sambandi við áseting av pensjón er skattskyldug inntøka – t.v.s., í høvuðsheitum er tað arbeiðsinntøka og pensjón, sum er uppspard áðrenn 2013 (útgoldin kapitalpensjón telur tó ikki við sum inntøka). Síðani 2013 hevur pensjónin verið skattað við inngjald, og sostatt er pensjónin, sum er uppspard síðani tá, ikki skattskyldug, tá hon verður útgoldin. Tað merkir, at tað, sum er uppspart síðani 2013, ikki hevur talt við sum inntøka í sambandi við áseting av fólkapensjón.

Tá broytingin til at skatta við inngjald varð framd, var tað ikki eitt tilvitað val, at fólkapensjónistar skuldu sleppa undan mótrokning, og ætlanin hevur sostatt verið at fáa hetta aftur í rættlag. Hetta varð tí broytt við løgtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018 við eini nýggjari áseting í § 20, stk. 3 í almannapensjónslógini at “*afturat inntøkuni skal leggjast útgjald av tvungnari uppsparing eftir reglunum í eftirlønarlógini*”. Tvungna inngjaldið í 2019 er einans 5% (men hækkar stigvíst upp til 12% í 2026). Nógvir løntakarar spara munandi meira upp enn tað, sum er tvungið. Tað hevur ikki verið ætlanin, at tað einans er parturin, sum er tvungin, sum skal telja við sum inntøka. Fíggjarliga er tað heldur ikki lagt upp fyri, at tað einans skal vera tvungni parturin, ið skal telja við.

Heldur ikki ber til umsitingarliga at skilja ímillum partin, sum er tvungin og uppsparing annars.

1.2.2. Tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr

Ein fólkapensjónistur, sum útsetir pensjónina, fær onga fólkapensjón, meðan pensjónin er útsett, men afturfyrir fær viðkomandi hægri pensjón seinni. Tað er hjá fólkapensjónistum, sum arbeiða og hava lutfalsliga høgur inntøkur, at tað loysir seg fíggarliga at útseta pensjónina.

Tá ein fólkapensjónistur doyr, dettur rætturin til fólkapensjón burtur við endan av mánaðinum, sum kemur aftaná andlátið. Um ein persónur við útsettari pensjón doyr er ásett, at útsett pensjón heldur uppat dagin eftir andlátið.

Ein fólkapensjónistur við útsettari pensjón (sum harvið ikki fær pensjón), sum doyr, fer tí at fáa rætt til fólkapensjón í ein mánað aftaná, at viðkomandi er deyður. At gjalda út til ein persón, sum er deyður, og sum kanska ikki áður hevur fingið fólkapensjón útgoldna, hevur við sær lutfalsliga nógva umsiting í hvørjum einstøkum máli. Inntøkuupplýsingar skulu fáast til vegar, bíðiviðbót skal útroknast og annað. Tað var ikki eitt tilvitað val í sambandi við fyrireikingina av lögtingsmálinum um pensjónsbroytingarnar, at fólkapensjónistur við útsettari pensjón, sum doyr, skal hava pensjón útgoldna í ein mánað.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við lógaruppskotinum er at fyrirbyggja óætlaðum avleiðingum av lögtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018. Endamálið er sostatt, at samsvar skal vera millum almannapensjónslógina og ætlanirnar í lögtingslóg nr. 66, sum eisini lýst í lögtingsmáli nr. 67/2017.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

1.4.1. Tvungin uppsparing og mótrokning

Tað hevur altíð verið soleiðis, at egin uppspard pensjón telur við í inntøkugrundarlagnum, tá pensjón verður ásett (tó ikki kapitalpensjón). Pensjón, sum er uppspard síðani 2013, hevur tó ikki talt við í inntøkugrundarlagnum, tí tað, sum er spart upp síðani tá, er ikki skattskyldug inntøka, tá tað verður goldið út. Tí varð lógin broytt við við lögtingslóg nr. 66 frá 30 apríl 2018 galdandi frá 1. desember 2019 (við virknaði fyri útgjöld fyri januar 2020). Ein nýggj áseting er sett í lógina soleiðis at “*afturat inntøkuni skal leggjast útgjald av tvungnari uppsparing eftir reglunum í eftirlønarlógini*”.

Tvungni parturin í 2019 er tó einans 5 %. Nógvir løntakarar spara munandi meira upp enn 5 %. Tað hevur ongantíð verið ætlanin, at einans parturin, sum er tvungin, skal telja við sum inntøka. Við hesum uppskoti verður “tvungni” strikað í § 20, stk. 3, og sostatt fer øll pensjón eftir reglunum í eftirlønarlógini at telja við sum inntøka, tá fólkapensjónin verður ásett – ikki bara tann tvungni parturin.

Útgoldin kapitalpensjón hevur tó ongantíð talt við sum inntøka, og tað verður heldur ikki broytt við hesum lógaruppskoti.

1.4.2. Tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr

Persónar, sum fylla 67 ár aftaná ársskiftið 2019/2020, kunnu velja at útseta fólkapensjónina fyri í staðin at fáa hægri fólkapensjón seinni. Men skuldi tað hent, at ein fólkapensjónistur, sum hevur útsett pensjónina, doyr, meðan pensjónin er útsett, tá fær viðkomandi rætt til fólkapensjón í ein mánað aftaná andlátið. Tað er ikki tilvitað, at lógin er soleiðis orðað, og verður hetta við hesum lógaruppskotití broytt soleiðis, at rætturin til pensjón dettur burtur dagin eftir andlátið.

Kærunevndin í almannamálum hefur broytt navn til Kærunevndin í almanna-, familju- og heilsumálum, og lógin verður broytt samsvarandi.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Lógaruppskotið er av tekniskum slag og snýr seg um at fáa ásetingarnar í samsvar við ætlanirnar í lögtingslóg nr. 66 frá 30. apríl 2018, og tí hefur uppskotið bara verið til ummælis hjá Almannaverkinum. Almannaverkið hevði onggar viðmerkingar av týðningi.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

2.1.1. Tvungin uppsparing og mótrokning

Uppskotið hefur við sær, at útreiðslur landskassans verða óbroyttar í mun til tað, sum er sett av á fíggjarlógini. Verður lógaruppskotið hinvegin ikki framt, kunnu útreiðslur landskassans fara at økjast.

2.1.2. Tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr

Uppskotið hefur ikki við sær fíggjarligar avleiðingar. Mett verður, at tað verður ógvuliga sjáldan, at hesar støður koma fyri, og tað merkir so eisini, at tað bert verður í undantaksførum, at pensjón verður útgoldin í ein mánað til persón, ið er deyður. Verður lógaruppskotið samtykt verður pensjón ikki útgoldin til persónin, ið er deyður.

Uppskotið hefur ikki fíggjarligar avleiðingar fyri kommunur.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Broytingin viðvíkjandi tvungnari uppsparing hefur við sær, at tað ikki er neyðugt við umsitingarligum tillagingum. Verður lógin hinvegin ikki broytt samsvarandi hesum uppskoti, fer ikki at bera til at umsita eftir lógini, tí tað ber ikki til at skilja ímillum partin, sum er tvungin, og aðra uppsparing, sum verður útgoldin sambært eftirlønarlógini.

Broytingin viðvíkjandi útsettari pensjón hefur við sær, at umsitingin ikki skal tillagast, tá fólkapensjónistur við útsettari pensjón doyr. Verður lógin ikki broytt, fær tað nakað av umsitingarligum avleiðingum í sambandi við útgjaldið av pensjónini, tí pensjónin skal útgjaldast til ein persón, sum kanska ongantíð áður hefur fingið útgjald frá Almannaverkinum. Eisini skulu inntøkuupplýsingar fáast til vega, og Almannaverkið skal rokna upphæddina, sum viðkomandi hefur rætt til, tí persónar, sum hava útsett pensjónina, hava rætt til hægri veiting.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Lógaruppskotið hefur ikki við sær avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Lógaruppskotið hefur ikki við sær avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Lógaruppskotið hefur ekki við sær avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Lógaruppskotið hefur við sær, at pensjónistar fara at fáa ta pensjónsupphædd, sum Løgtingið hefur ætlað, og sum er lýst í sambandi við løgtingsmál nr. 67/2017 (løgtingslóg nr. 66 frá 30 apríl 2018).

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Lógaruppskotið hefur ekki við sær avleiðingar fyri millumtjóðasáttmálar.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið hefur ekki við sær avleiðingar fyri tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Markaforðingar

Lógaruppskotið hefur ekki við sær kendar markaforðingar.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv

Lógaruppskotið hefur ekki ásetingar um revsing, fyrisitingarligar sektir ella pantheimildir, og lógaruppskotið ger ekki onnur størri inntriv í rættindi hjá fólki.

2.11. Skattir og avgjöld

Lógaruppskotið hefur ekki ásetingar um skatt ella avgjöld.

2.12. Gjöld

Lógaruppskotið hefur ekki ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur?

Lógaruppskotið áleggur ekki skyldur á likamligar ella lögfrøðiligar persónar.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Lógaruppskotið leggur ekki heimildir til landsstýrismannin, stovnar ella til kommunur.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Lógaruppskotið gevur ekki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið hefur ekki við sær aðrar avleiðingar enn tær, sum eru nevndar omanfyri.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskötinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1

Til nr. 1: Pensjón, sum verður útgoldin sambært eftirlønarlógini, er at rokna sum inntøka. Hetta uttan mun til, um talan er um tvungna uppsparing ella sjálvbodna uppsparing.

Til nr. 2: Persónur, sum hevur útsett pensjónina, missir rætt til veitingar sambært almannapensjónslógini dagin eftir, at hann doyr. Sostatt hevur persónur, sum ikki fær fólkapensjón, tí hann hevur útsett pensjónina, ikki rætt til at fáa útgoldið veiting, eftir at hann er deyður.

Til nr. 3: Navn á kærummyndugleika.

Til § 2

Gildiskoma.

Almannamálaráðið, 21. januar 2020

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Javntekstur